

TURISZTIKA

Lengyel nemzeti park a Pieninekben. A lengyel természetvédelmi bizottság az utóbbi tíz év alatt óriási munkát fejtett ki a természetvédelem érdekében. Következésképpen azon dolgozott, hogy a lengyel Kárpátok csodás vidékét védett területté, nemzeti parkká dolgozza át. Ezen tervnek megvalósításában óriási ellenzékkel találkozott az érdekelt föld- és telektulajdonosok személyében. Lengyelország ugyanis a tulajdon szentségének az elve alapján áll, éppen úgy, mint annakidején Poroszország is, ahol egy molnár keresztül tudta húzni fejedelmének, Nagy Frigyesnek a számítását s kijelentette, hogy az ő rozszant malma nem eladó. Mindez nem riasztotta vissza a bizottságot és évek fáradságtalan propagandá munkájával sikerült megnyernie az egész lengyel közvéleményt. De nemcsak a közvéleményt, hanem az érdekelt telektulajdonosokat is, úgyhogy augusztus hó 31-én máris megtörtént az a nagy esemény, hogy megállapítható volt a természetvédelmi terület. Ez az új. n. Pienin-nemzeti park, mely felöleli a Pienin-hegységet, a Dunajectől északra, Csorsztyn várától kezdve a Koronahegyen keresztül egészen Szcsawnicza-füredőig.

Útépítés a Magas Tátrában. Több év óta vezetett egy gyalogút az ófűredi gyógyszertártól a Szép kilátáshoz, mely mintegy hat évvel ezelőtt, amikor a Blasta-penzió épült, sétáúttá lett átalakítva. Majd a „Fortuna” felépülte után ennek vendégei is kitűnő hasznát vették. A folyó év tavaszán a Blasta-penzió tulajdonosa, kinek területén az út vezetett, egy napfürdőzőtelepet létesített és ezzel az utat elzárta. Erre aztán Ófűred igazgatósága is, az ilyen vakon végződő úttal többé nem törődött és azt fákkal ültette be. Ennek következtében Ófűred és a környékbeli villák vendégei út nélkül maradtak és kénytelenek voltak az autótut igénybe venni, ami nem volt valami kellemesnek mondható. Ezen lehetetlen állapotot segítő, öszen fogtak a Karpathenverein és a Klub Cs. turistov és elhatározták, hogy újra felépítik a felhagyott sétatut, mely Ófűredről Tátralomnicra vezetett. Ez az út az autótut és a villamosvasút pályája között fog vezetni, jobbra szép erdőrészeket keresztül és előreláthatólag egyike lesz a legkedveltebb sétatutaknak.

PELSŐC.

Irta: Horváth Zoltán.

A Sajó mellett fekszik ez a nagyközség, mely már a magyar honfoglalás idejében is népes telep volt. Némely történetíró szerint a jazig nép itteni telepe Philecia nevet viselt s innen nyerte a Pelsőc, vagy Pelsőc elnevezést. De meg volt a 18. század végén a mostani Plesivec szlovák elnevezése is; a németek Pleisnicnek nevezték.

A magyar honfoglaláskor Bors vezér birtokába jutott s a család kihalta után 1242-ben IV. Béla király a Bebek-családnak adományozta. A sajóparti Óvár helyén a Bebek-család várat építtetett s ebben laktak évszázadokon át. Később, a mohácsi vész után Pelsőci Bebek néven szerepelnek. Ennek bizonyosága, hogy a krasznahorkai várkapu előtt levő egyik ágyu ezt a felirást viseli: „Franciscus Bebek de Pelsevic me fieri iussit 1547.”

1328-ban Bebek Domokos kieszközlölte, hogy Pelsőc városi rangot nyert. Bebek László siremléke 1408-ból fennmaradt a pelsőci református templomban.

Bebek Ferenc, János király híve volt 1540-ig, majd Ferdinandhoz pártolt, s 1556-ban ismét Izabella királyné híve lett. De melléte se tartott ki sokáig. Mire a pozsonyi országgyűlés úgy őt, mint György nevű fiát hűtlenségért halálra ítélte. Bebek Ferenc Erdélybe menekült, ott azonban elfogták és Izabella parancsára kivégezték. Fia, György, kegyelmet kapott és Pelsőcöt is visszanyerte. A várat és a várost 1558-ban a török feladta. Ezért Szepesvármegye rendeletet kapott, hogy segítsék őt Pelsőc, mint vég-hely felépítésében. Bebek György 1560-ban török fogságba került. Onnan ugyan kiszabadult, de Svendi Lázár, császári generális előtt gyanus lévén, összes gömöri és tornai várait elveszítette. Vele kihalt a Bebek-család férfiága.

Nővére, Bebek Katalin Perényi Ferenchez ment nőül s így Pelsőc a Perényi-család birtokába került. Később a Rákócziaké lett. II. Rákóczi Ferenc és nővére Julia, Aspremont hercegné osztoz-

tak Pelsőc és a hozzátartozó részek birtoklásában.

A XVIII. század kezdetével Pelsőc Gömör vármegye székhelye lett. 1716-ban kzdtek építeni a régi megyeházat s három év múlva tartották benne az első közgyűlést. II. József császár betiltotta a gyűléseket s a törvénykezést Rimaszombatba tette át, de a császár halála után újra Pelsőc lett Gömör vármegye székhelye s az is maradt mindaddig, míg csak Gömör vármegye törvényesen nem egyesült Hont vármegyével. Az egyesülés alkalmával Hontmegye addigi székvárosa, Rimaszombat nyerte el az egyesített vár-

megyéék székvárosának rangját.

A pelsőci vármegyeház a Faipari részvénytársaság tulajdonába ment át. Alakultak itt más intézmények is, mint a Miklóssy-acélműgyár és egy nagyobb mézszégető.

Pelsőc lakossága megközelíti a 3000-et. A tiszta magyar város forgalmá- élénk volt azelőtt is, mert vasúti csomópont volt. Az új államalakulás Pelsőc nézve még kedvezőbb volt, mert a vasúti fővonal végállomása lett.

A város lakossága nagyjából református vallású, de katolikusok is lakják. A régi, Árpád-kori főtemplom a reformátu-

soké, a katolikus templom a régi helyén a jelen század elején épült.

Pelsőctől keletre fekszik az aggteleki cseppkőbarlang magyar területen. De Hosszuszó mellett újabban felfedezték a régebben ismert szép nagy barlang bejáratát s már ki is épült a bejáró. Valószínű, hogy ez a barlang az aggteleki cseppkőbarlanggal van összeköttetésben. Ezt olvassuk Hunfalvy leírásában is, aki ismerte a hosszuszói barlangot s azt Büdöstői barlang név alatt említi.

A mészkőalakulásoknak sok érdekes formája van Pelsőc mellett, ilyen például a pelsőci fensík a Nagyhegyen.

Dreyfus-láz a színház és mozifronton, bárrá átalakított színházban szórakozik a közönség

(Budapesti levél.) A divatnak hódolni kell, mert aki a divatról lemarad, az könnyen úgy járhat, mint a szórakozott professzor: fejen a kalapja, mégis a szekrényben keresi... Én is így vagyok. A divatos színházi levelek írását megkezdtem, mert ha már élő szóval nem beszélhetek az én kedves szlovenszói közönségemmel, olvassák legalább a leveleimet, amelyeket szeretettel küldök.

Tollamra kívánkozik Gál Franciska és Molnár Ferenc állítólagos szinpadí afférja, amelyben Franciska azt mondotta volna Molnárnak: „Maga se színházi pápa”... Hű, teremtette, ilyen mondani!... Erre Molnár felszaladt a szinpadra és keze lágyaságát megismertette Franciska kis pofikájával... Eddig a pletyka... Utána megeredt a nyilatkozatok özöne és egy pillanatra elnyomta azt a súlyos problémát, aminek munkanélküliség a neve. Mit: szociális problémák, mit: politikusok harca, mit: kenyér utáni kiabálás... Franciska és Feri összeveszték és verekedtek is. Persze egy szó sem igaz belőle! Az érdeklődés nagy és alig várjuk a premiért!

A színházi fronton ma Dreyfus-láz van.

Nemcsak az Új Színház próbál a Dreyfus-üggyel pénzt csinálni, hanem a Royal Apolló mozgó is nagy reklámmal tűzi műsorára és izgalmas színjátékká elevenedik a Dreyfus kapitány sorsa. Az eleven színház nem csinál pénzt ebből a riportdrámából, ellenben a mozi igen. Éppen most tartottuk meg a Budapesti Színészek Szövettségének közgyűlését, ahol a munkanélküliség keserves problémájánál még szerénységem története is szóba került. Eleven példa, mondják, hogy Faragó Ödön sem tud megélni már a tudásából... hát akkor mit csináljanak a többiek? Szóba került a német beszélőfilmek beözönlése ellen indított prágai attak is. Persze az a beállítás már nem felel meg a tényeknek, hogy mindez tisztán a cseh színészek védelméért történik! Hát a mi azt illeti, Pesten tényleg el kelne egy kis színész-tüntetés, mert itt azután még hosszú szakállas öregek leszünk, amíg elkészülnek egy magyar nyelvű beszélőfilmmel és tényleg nagyon sok az idegennyelvű színház.

A Dreyfus-beszélőfilmből egy árva szót még nem értettem, dacára a színészek komoly játéknak. Még Rothauer-Rácz Edét is láttam a filmen, hallani hallottam, de az ő szava is elveszett a gép recsegésében... Adná Isten, hogy ezek a gének ilyen pompásan dolgozzanak tovább, akkor legalább a beszélő drámai filmeknek rövidesen nem lesz közönségük.

A Fővárosi Operettszínház „Csoda-bár” előadásának a pesti viszonyokhoz mérten — hogy úgy mondjam „döntő” sikere volt. Ez a színjáték, illetőleg szinpadí munka egy ultramodern commedia dell' arte akar lenni. A színészek napról-napra újabb és újabb ötletekkel látják el... minél jobban összeszoknak a partnerek, annál közvetlenebbül hat Herczeg Gézának kétségtelen nagyszerű ötlete. Ezzel az ötlettel az amúgyis pompásan kereső bécsi magyar újságíró — gazdag ember lesz.

Értelmezte a kor hangulatát.

Ez pedig mindig az író egyéni zsenialitása. Még a boldog időkben egy Szigligeti, Szi-

geti József, Csiky Gergely voltak azok, akik a kor hangulatait eltalálták, későbbben Herczeg, Molnár, Lengyel, Biró, Zilahy, ma már Herczeg Gézákon Faragó Sándorokon van a sor. Kitalálták, hogy a közönség a bár hangulatát szeretné magában a színházban élvezni, keverni a bár, az orfeum, a színház ezerszínű vibrálását, újszerű produkció keretében. Ami a mai

a nézők is résztvehetnek, táncolhatnak, leülhetnek a bárasztalhoz,

mert a nézőtér ezen a részén is dolgoznak a színészek. A „Csoda-bár” színjátékot ma igen könnyen megoldhatja minden színház vidéken is. Nem is szabad elmulasztania, nem kell ehhez semmi különös ördögösség, csak egy kis áldozat, hogy a színház földszinti nézőterét megbolygassák, úgyhogy aztán későbbben újra visszahelyezhetik régi formájába. A közönséget részesíteni kell az ilyen meglepően érdekes és új produkcióban.

Most került sorra a Magyar Színházban Góthék darabja: „A gyöngye nem”. Pardon, ne tévesszük össze a fogalmakat, nem a Magyar Színház külön produkciója, nem az ő együttesének és nem az új igazgatóságnak (számszerint hatan vannak) a bemutatkozása ez! Egyszerűen Góthék darabja. Reám azt a hatást keltették, hogy ők kibérelték a Magyar Színházat erre a külön művészi teljesítményükre. Elvégre ez is egy üzlet! Persze nem az, amit egy új igazgatói kartól elvárt a szegény pesti közönség. Ezek az emberek nem tanulnak és nem mernek új utakra lépni... csak a régi sablon. De maga az előadás elsőrendű teljesítmény...

Csehszlovákiába akarják toloncolni az Erdélyből kiutasított arab karavánt, de a csehszlovák hatóságok nem engedik át a határon

Szatmár, okt. 2. (Saját tudósítónktól.) Szatmáron a rendőrség letartóztatta egy arab karaván több tagját és Kolozsváron ugyancsak őrizetbe vették az arabokat. A román hatóságok mindenáron szabadulni igyekeznek a nagyrészt francia útlevéllel utazó kellemetlen idegenektől és az idegenellenőrzési hivatal

elrendelte, hogy az arabokat Csehszlovákián keresztül küldjék haza, illetőleg utasítsák ki az országból.

A rendőrség teherautóra rakatta fel az arabokat és rendőri kísérettel Halmiba toloncoltatta őket azzal, hogy ott adják át a csehszlovák határrendőrségnek.

Mire a szatmári foglyok Halmiba érkeztek, már ott volt a karaván többi tagja is. A kiutasított,

40 férriből, 60 nőből és gyermekből

álló karaván

egy pillanat alatt megrohanta az autót. Az arab cigányok táborában igen nagy riadalom támadt, mert a többiek a rendőrtiszt egyenruhájának láttára azt hitték, hogy értük jönnek és újra vissza akarják őket vinni a fogházba.

A csehszlovák hatóságok azonban nem hajlandók átvinni a karavánt.

Azzal érvelnek, hogy a kellemetlen vendégek iratai nincsenek rendben és a román hatóságok adjanak a karaván tagjainak egy tranzító utlevelet, akkor, de csak akkor hajlandók átengedni a karaván tagjait Csehszlovákia területén.

Amíg ez az akta Kolozsvárról megérkezik, az arabok Halmiban maradnak. A községhen nagy riadalmat keltett az exotikus vendégek letelepedésének híre.

Ma már mindenki Koth Aladár reklámairól beszél

Női és férfi gallé os végigmintás svetter és pullover ————— Ké 33.—tól
Gyermekek galléros, végig mintás svetter ————— „ 19.— ”
Ia selyemharisnya ————— „ 12.— ”
Angol gyermekharisnya, mellírt ————— „ 190 ”

Női manzsettás kesztyű, őszi és téli Ké. 8.—tól
„ trico combiné ————— „ 9.50 ”
Férfi la sephir- és sport nyakkendő „ 29.— ”
ing ————— „ 2.— ”
Férfi zokni ————— „ 4.— ”
nyakkendő ————— „ 3.50 ”
Gyermekek télinadrág macco ————— „ 3.50 ”

Férfi, női és gyermek perle-árúk nagy választékban.

KOŠICE, Hlavná ulica 16. (Štefanik szoborral szemben).